

FACTSHEET ARBEIDSMARKTREGIO ZWOLLE

Creatieve industrie

COLOFON

Uitgave

Etil B.V.

Datum

November 2020

Auteur

Arbeidsmarkt en Onderwijs

Adresgegevens

Etil research group

Arendstraat 10

6135 KT Sittard

Telefoon 043 350 6280

www.etil.nl

arbeidsmarktinzicht@etil.nl

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	4
KENMERKEN WERKENDEN	6
ARBEIDSMARKTSPANNING.....	11
SPANNINGSINDICATOR VOOR DE SECTOR CREATIEVE INDUSTRIE	12
VACATURES	14
DEELNAME OPLEIDINGEN	16
ONBENUT ARBEIDSPOTENTIEEL	18
Appendix A – SBI-subsectoren	21

BELANGRIJKSTE INZICHTEN

- Adviseurs marketing, public relations en sales* vormen de grootste beroepsgroep binnen de sector Creatieve industrie in arbeidsmarktregio Zwolle. Op de tweede en plek staan de *timmerlieden* en *zakelijke dienstverleners*.
- Beroepsgroepen met een sterke kunstzinnige of creatieve component hebben het zwaar. De arbeidsmarktspanning van deze sector wordt gekenmerkt als 'ruim' tot 'zeer ruim'.
- Werkenden in de sector zijn relatief wat ouder, en werken minder vaak met vaste contracten.
- Het aantal mbo-studenten in voor de sector relevante opleidingen, stijgt sinds 2015.

INLEIDING

In deze factsheet komen ontwikkelingen aan bod van de creatieve arbeidsmarkt in de arbeidsmarktregio Zwolle. De creatieve industrie wordt net als andere sectoren op vele fronten geraakt door de coronacrisis. Zo krijgen drukkerijen, een zware klap te verduren door teruglopende orderaantallen ¹, en gaan uitvoerend kunstenaars en fotografen een moeilijke tijd tegemoet doordat hun opdrachten afgelast worden ^{2 3}.

In de factsheet zien we ook dat beroepsgroepen met een sterke kunstzinnige of creatieve component het zwaar hebben. Landelijk was de arbeidsmarktspanning bijvoorbeeld al laag voor architecten, beeldend kunstenaars, en medewerkers in de drukkerij en kunstnijverheid, en deze is nog verder afgenomen.

Gezien de plotselinge omslag in de sector als gevolg van het coronavirus, is er grote behoefte aan cijfers én een analyse van de belangrijkste trends en ontwikkelingen die de arbeidsmarkt van creatieve industrie beïnvloeden. Actuele, onderbouwde informatie is een absolute voorwaarde om effectief te kunnen reageren en anticiperen. Deze sectorale factsheet levert hieraan een belangrijke bijdrage.

Toelichting factsheet

Het is van belang om te onthouden dat Creatieve Industrie geen standaardsector is binnen de SBI-indeling. Daarom hebben wij deze samengesteld vanuit het laagste niveau van SBI-subsectoren. Welke subsectoren dit zijn, kunt u lezen in appendix A. Creativiteit is voor de totstandkoming van deze indeling relatief breed gedefinieerd. Zo hebben we niet alleen kunstenaars meegenomen in onze analyse, maar bijvoorbeeld ook subsectoren die gerelateerd zijn aan kunst en creativiteit, zoals bioscopen, drukkerijen en reclamebureaus. Daarnaast staat bij grafieken die sectoren of beroepsgroepen omschrijven, dikwijls het label 'Totaal'. Deze categorie omvat alle mogelijke sectoren of beroepsgroepen. In het geval van beroepsgroepen betekent dit dus dat deze categorie niet beperkt is tot de beroepsgroepen die in de grafiek getoond worden.

In deze factsheet komen ontwikkelingen aan bod die te maken hebben met de arbeidsmarkt voor de Creatieve industrie in de arbeidsmarktregio Zwolle. De arbeidsmarktregio Zwolle (13 gemeenten) vormt de kern van economische regio Zwolle (22 gemeenten) en de resultaten zijn om deze reden in bepaalde mate ook van toepassing op de economische regio Zwolle.

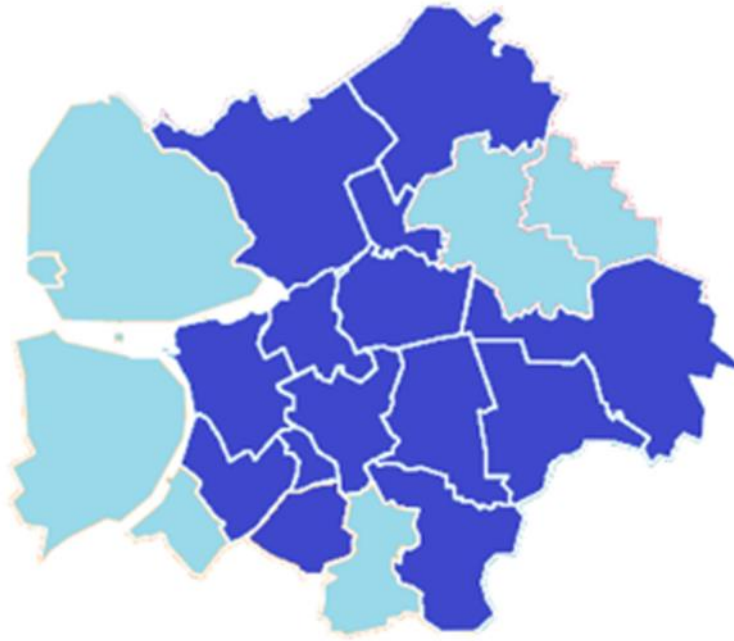
Hoewel deze factsheet al een uitgebreid beeld schetst van de sector, kunt u op onze coronamonitor (www.arbeidsmarktinzicht.nl/coronamonitor) nog meer actuele informatie vinden omtrent de impact van de coronacrisis op sectoren, de regionale economie en -arbeidsmarkt.

¹ Printmatters, Coronacrisis in de print- en signindustrie: <https://printmatters.nl/kennisbank/dossiers/2020/04/07/corona-crisis>

² Trouw, Kunstenaars geven het op door coronacrisis en zoeken ander werk: <https://www.trouw.nl/cultuur-media/kunstenaars-geven-het-op-door-de-coronacrisis-en-zoeken-ander-werk-van-het-orkest-naar-de-ggd-teststraat-voor-corona~bae1fd8c/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

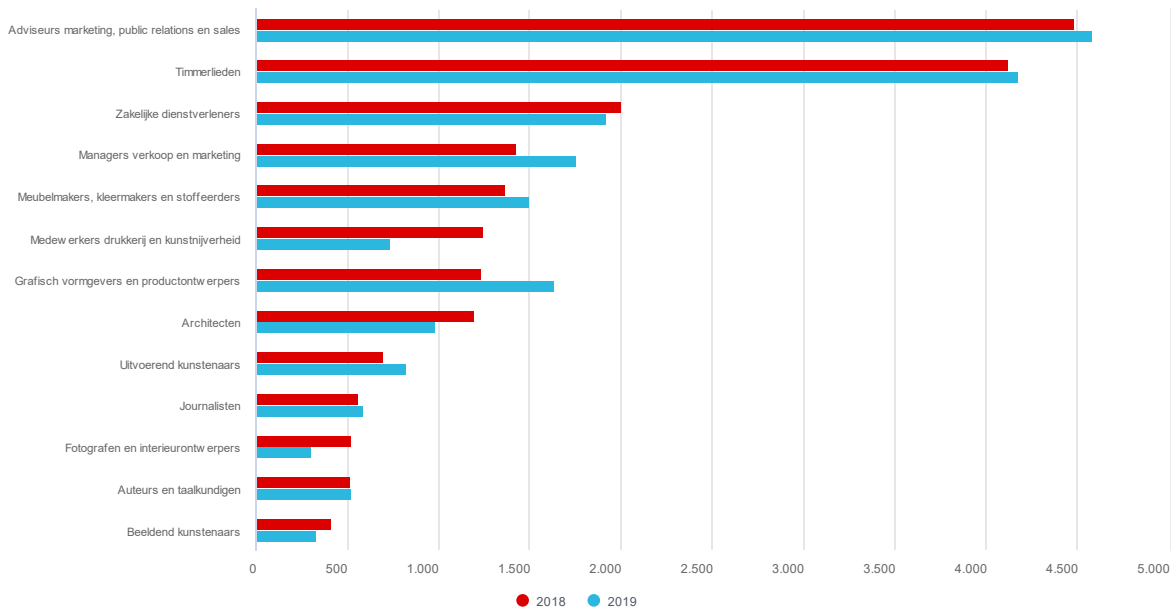
³ RTV Oost, Zwolse fotografen gedupeerd door corona krijgen platform: <https://www.rtvoost.nl/nieuws/330323/Zwolse-fotografen-die-gedupeerd-zijn-door-corona-krijgen-eigen-platform>

Figuur 1 Arbeidsmarktregio Zwolle (donkerblauw) en economische regio Zwolle, ook bekend als Regio Zwolle (lichtblauw)

KENMERKEN WERKENDEN

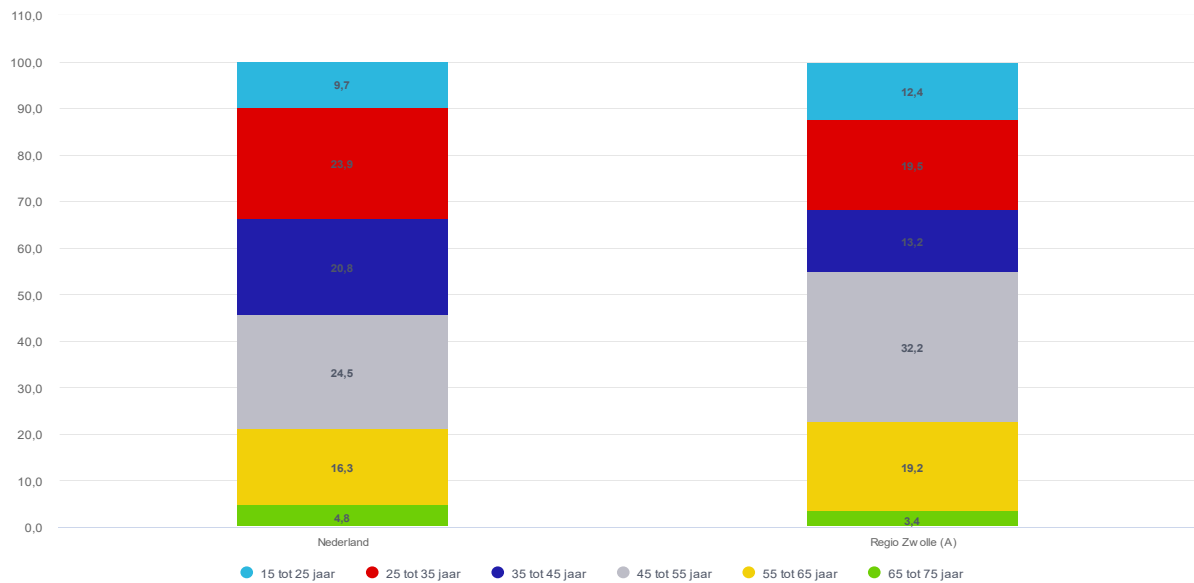
Figuur 2 Werkenden in de sector Creatieve industrie naar beroepsgroep, arbeidsmarktregio Zwolle

Bron: CBS microdata

Adviseurs marketing, public relations en sales vormen met 4.850 werkenden de grootste beroepsgroep binnen de creatieve industrie in arbeidsmarktregio Zwolle. Het aantal werkenden nam t.o.v. 2018 enigszins toe. Op de tweede plek staan de *timmerlieden* met 4.170 werkenden, en *zakelijke dienstverleners*, met 1.910 werkenden. Bij deze beroepsgroep nam het aantal werkenden juist wat af. Vooral bij de beroepsgroepen *medewerkers drukkerij en kunstnijverheid* en *fotografen en interieurontwerpers* nam het aantal werkenden af. De grootste stijging in het aantal werkenden vond plaats bij *grafisch vormgevers en productontwerpers*.

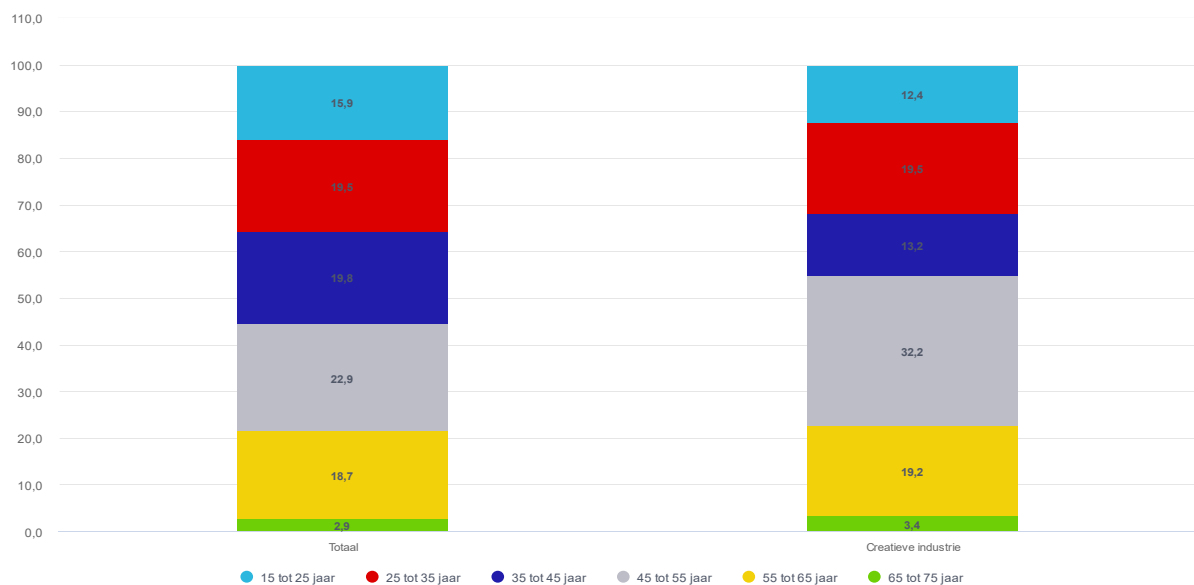
Figuur 3.1 Werkenden in de creatieve industrie naar leeftijd, arbeidsmarktregio Zwolle en Nederland, 2019

Bron: CBS microdata

In vergelijking met Nederland is het aandeel werkenden naar leeftijdsgroep ongeveer gelijk. Wel zien we een grotere groep jongeren tot 25 jaar en 45 t/m 55 jaar in arbeidsmarktregio Zwolle, in vergelijking met Nederland. 55% procent van alle werkenden in de sector Creatieve industrie is in arbeidsmarktregio Zwolle 45 jaar of ouder. 23% is ouder dan 55, en 3% is ouder dan de traditioneel pensioengerechtigde leeftijd van 65.

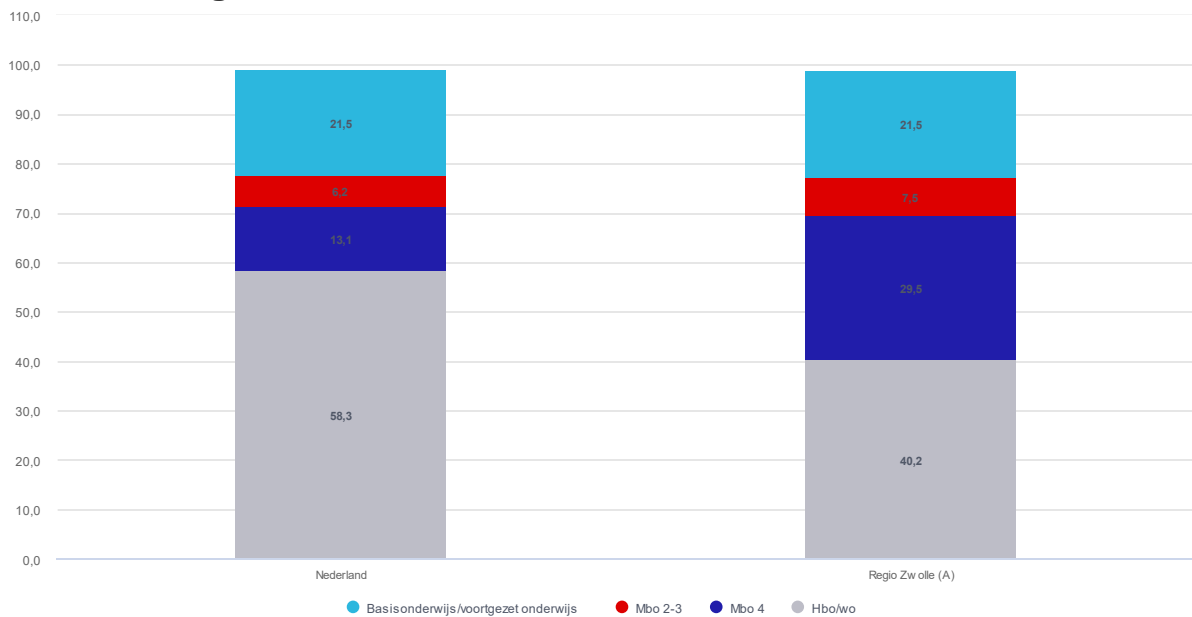
Figuur 3.2 Werkenden naar leeftijd, totaal en Creatieve industrie, 2019

Bron: CBS microdata

Ten opzichte van het totaal van alle sectoren, is in arbeidsmarktregio Zwolle voor de sector Creatieve industrie een grotere groep 45 tot 55 jarigen. 13% van alle werkenden in de sector is 45 t/m 55 jaar, terwijl dit gemiddeld maar 23% is. 55% is ouder dan 45 jaar voor deze sector, terwijl dit voor alle sectoren 45% is.

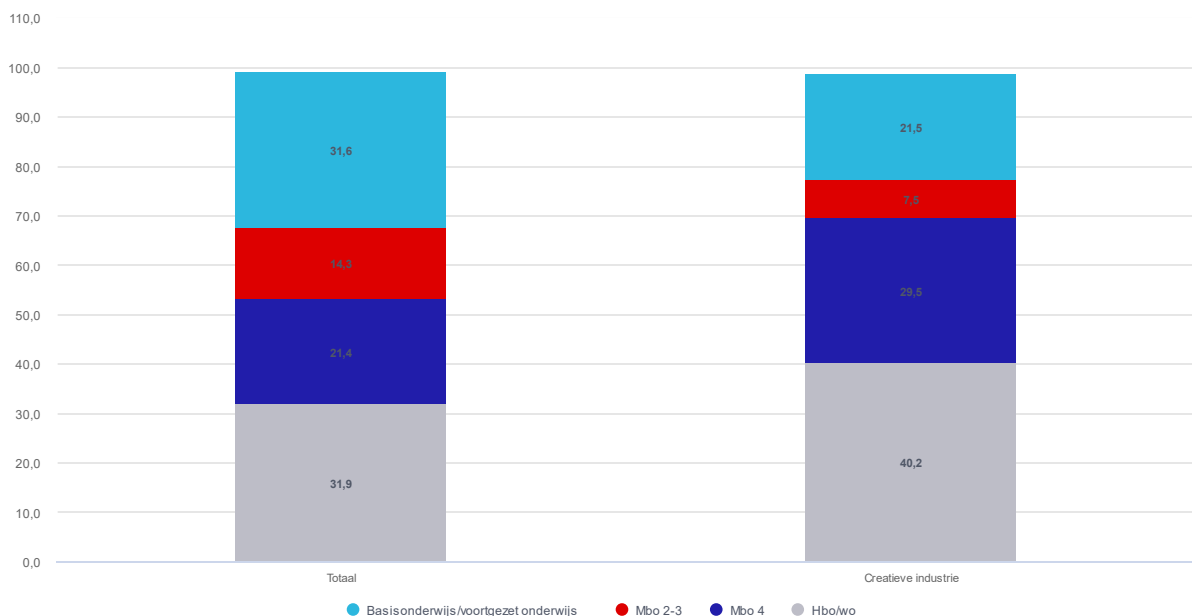
Figuur 4.1 Werkenden in de sector Creatieve industrie naar opleidingsniveau, arbeidsmarktregio Zwolle en Nederland, 2019

Bron: CBS microdata

In vergelijking met Nederland (58%) is het aandeel werkenden in de sector Creatieve industrie met een hbo/w/o opleiding in arbeidsmarktregio Zwolle relatief wat lager (40%). Het aandeel werkenden met een mbo-4 opleiding is juist relatief hoger, met een verschil van bijna 17 procentpunt.

Figuur 4.2 Werkenden naar opleidingsniveau, totaal en sector Creatieve industrie, 2019

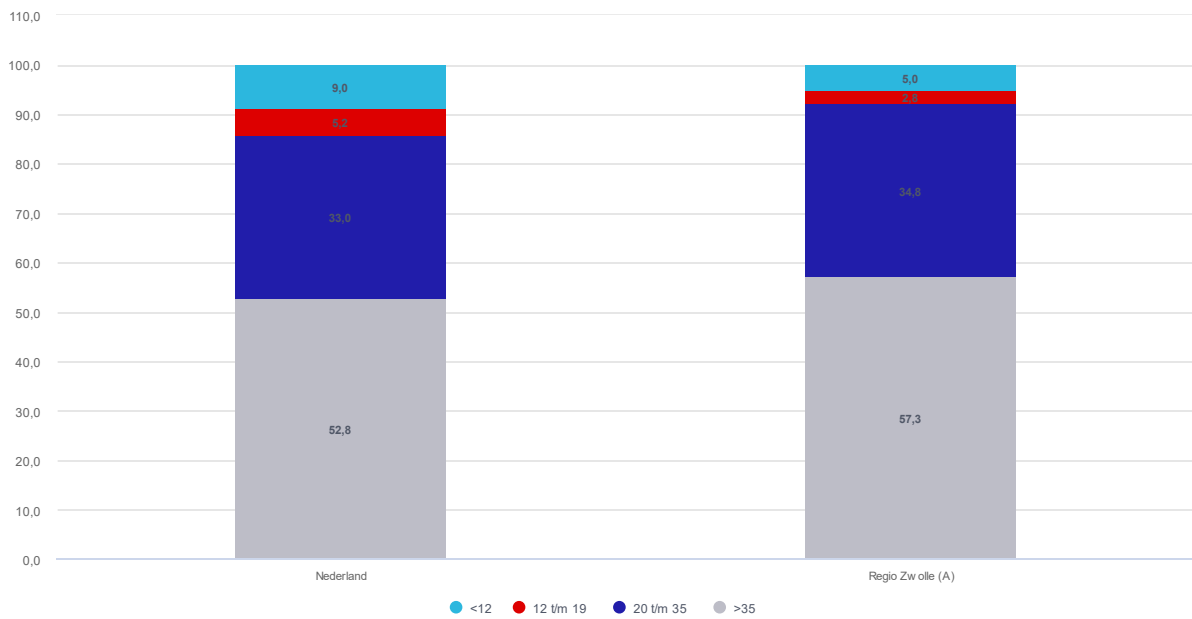

Bron: CBS microdata

Het aandeel werkenden in de sector Creatieve industrie, die (nog) geen startkwalificatie (mbo2 >) hebben is relatief laag. Het aandeel middelbaar- en hoger opgeleiden in de sector Creatieve industrie is met 40% dan weer fors hoger het totaal van alle sectoren (30%).

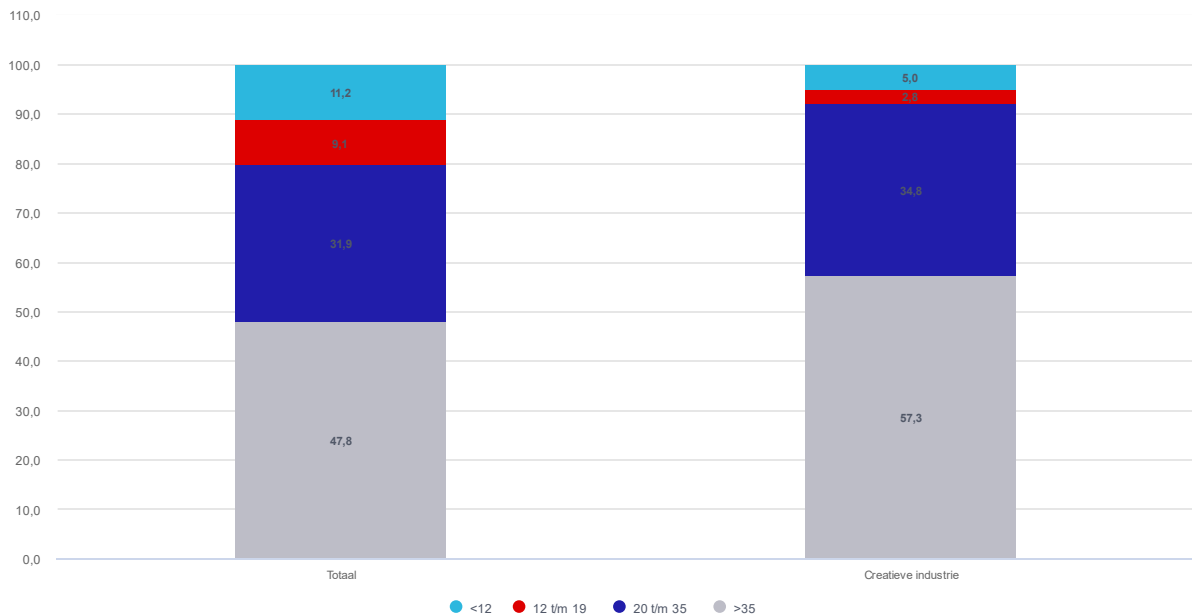
Figuur 5.1 Werkenden in de sector Creatieve industrie naar dienstverband (uren per week), arbeidsmarktregio Zwolle en Nederland, 2019

Bron: CBS microdata

De verdeling van het aantal werkenden naar dienstverband in arbeidsmarktregio Zwolle komt redelijk overeen met die van Nederland. Het aandeel werkenden in de sector Creatieve industrie met een dienstverband van minder dan 12 uur is in Nederland gemiddeld iets hoger (9%) dan in arbeidsmarktregio Zwolle (5%).

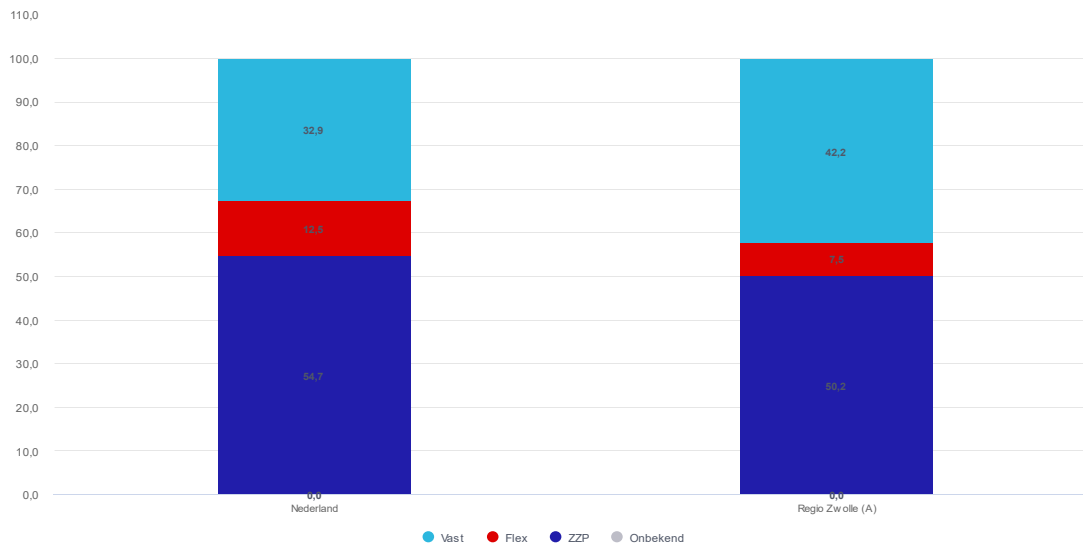
Figuur 5.2 Werkenden naar dienstverband (uren per week), totaal en sector Creatieve industrie, 2019

Bron: CBS microdata

Ten opzichte van andere sectoren, komen fulltime dienstverbanden vaker voor in de sector Creatieve industrie. Vooral de contracten van 19 uur of minder komen relatief veel voor in de overige sectoren.

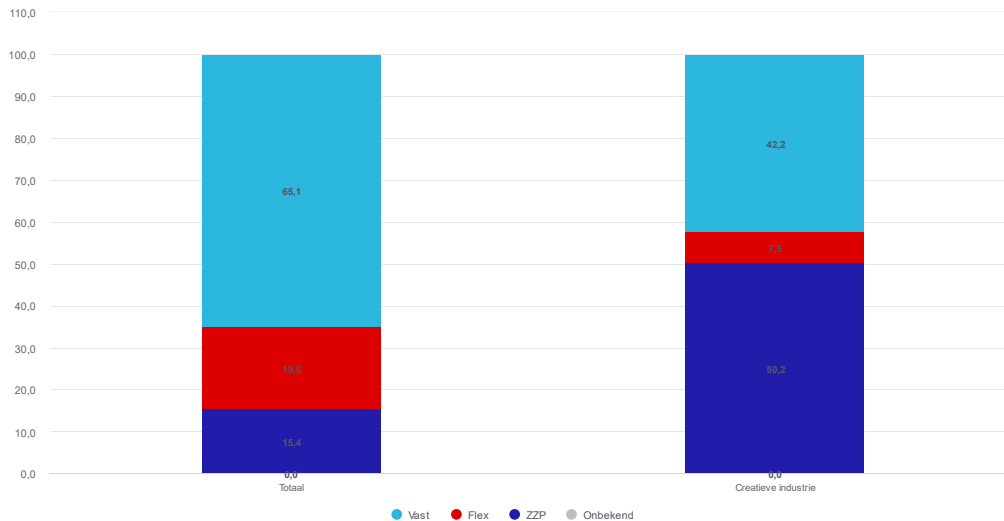
Figuur 6.1 Werkenden in de sector Creatieve industrie naar type contract, arbeidsmarktregio Zwolle en Nederland, 2019

Bron: CBS microdata

In vergelijking met Nederland zijn er in arbeidsmarktregio Zwolle, in de sector Creatieve industrie, meer vaste contracten: 42% ten opzichte van 33% in Nederland. Het aandeel ZZP-ers (50%) en flexwerkers (8%) is in arbeidsmarktregio Zwolle juist lager dan het landelijk gemiddelde.

Figuur 6.2 Werkenden naar type contract, totaal en sector Creatieve industrie, 2019

Bron: CBS microdata

In vergelijking met andere sectoren in arbeidsmarktregio Zwolle, kent de sector Creatieve industrie een veel groter aandeel ZZP'ers (50% vs. 15%), maar juist een veel kleiner aandeel vaste contracten (42% vs. 65%) en flexwerkers (8% vs 20%) . Zelfstandigen zijn daarmee een wezenlijk kenmerk van de sector Creatieve industrie.⁴

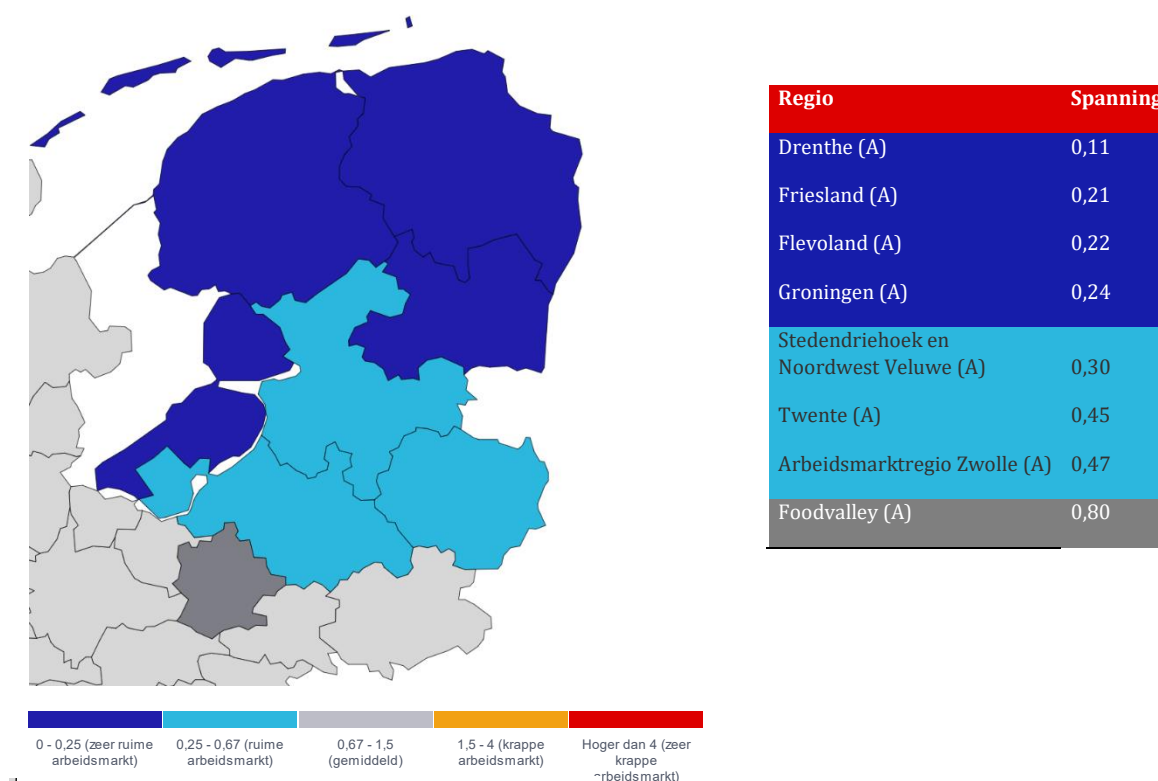
⁴ Media Perspectives: <https://mediaperspectives.nl/publicationdoc/monitor-creatieve-industrie-2019/>

ARBEIDSMARKTSPANNING

In deze paragraaf beschrijven we de ontwikkeling van de arbeidsmarktspanning naar regio, beroepsklasse en beroepsgroep in de sector Creatieve industrie. De arbeidsmarkt voor Creatieve industrie is in arbeidsmarktregio Zwolle ruim. Geen enkele arbeidsmarktregio kampt met een krappe arbeidsmarkt. Drenthe, Friesland, Flevoland en Groningen hebben een zeer ruime arbeidsmarkt. Foodvalley is de enige regio met een arbeidsmarkt die in balans is (gemiddelde arbeidsmarktspanning)⁵. De overige regio's hebben net als arbeidsmarktregio Zwolle een ruime arbeidsmarktspanning.

Disclaimer: Het doel van onderstaande kaart is om een algemene impressie te geven van de arbeidsmarktspanning in de sector. De beroepsklasse Creatieve en taalkundige beroepen, waarop deze kaart gebaseerd is, geeft echter een relatief grove indicatie van de sectorale arbeidsmarktspanning, aangezien deze niet alle relevante beroepsgroepen omvat. Om die reden maken we verder in dit thema een uitsplitsing naar de arbeidsmarktspanning van relevante beroepsgroepen.

Figuur 7 Spanningsindicator Creatieve en taalkundige beroepen, 2020 kwartaal 1

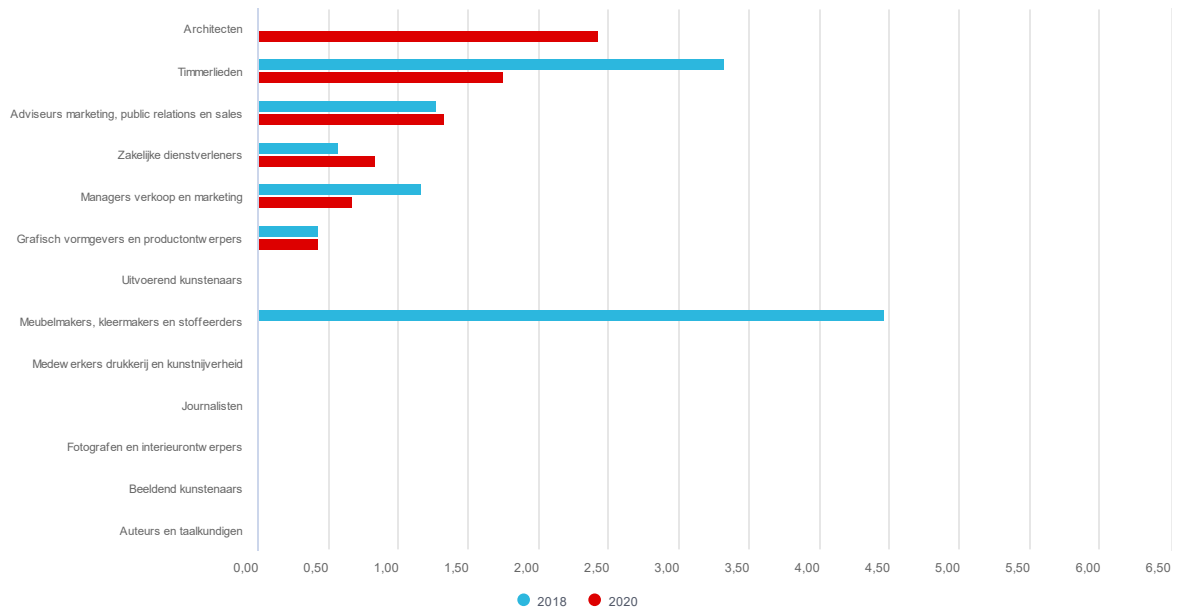

Bron: UWV

⁵ De spanningsindicator in de visualisaties kan een getal geven tussen 0 en oneindig. Hoe hoger het getal, hoe hoger de spanning op de arbeidsmarkt voor werkgevers. Er wordt uitgegaan van een indeling in vijf categorieën: zeer ruim, ruim, gemiddeld, krap en zeer krap. 0 tot 0,25: zeer ruim, 0,25 tot 0,67: ruim, 0,67 tot 1,5: gemiddeld, 1,5 tot 4,0: krap, 4,0 of meer: zeer krap.

SPANNINGSINDICATOR VOOR DE SECTOR CREATIEVE INDUSTRIE

Figuur 8.1 Spanningsindicator naar beroepsgroep, arbeidsmarktregio Zwolle

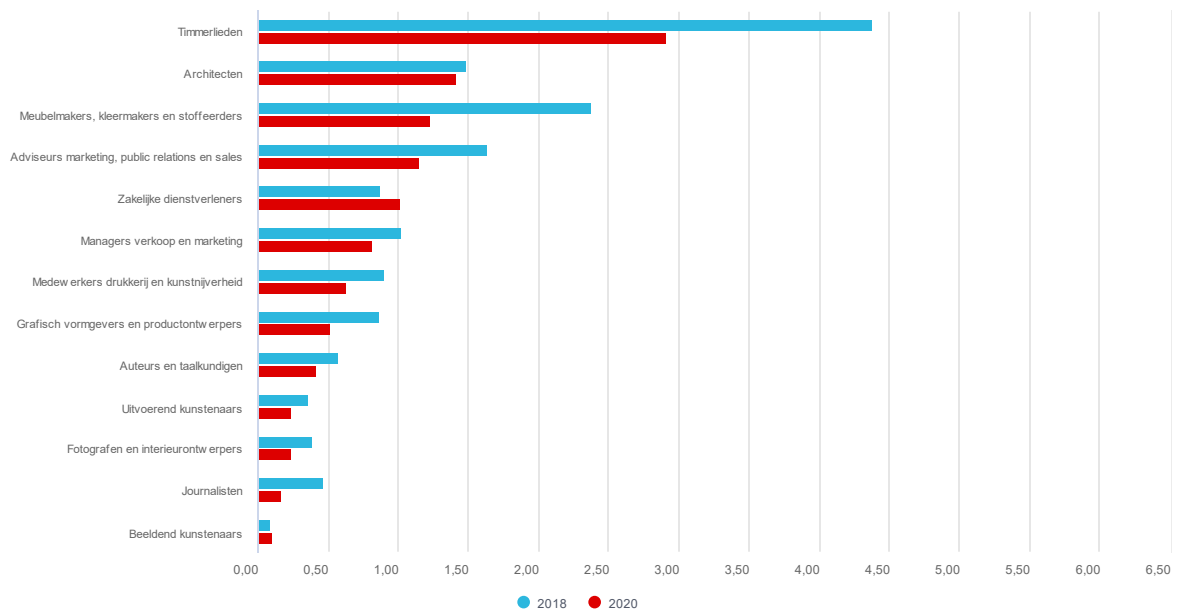

Bron: UWV

In de bovenstaande grafiek zien we een wisselend beeld qua ontwikkelingen van arbeidsmarktspanning. Bij verschillende beroepsgroepen is de arbeidsmarkt tussen het eerste kwartaal van 2018 en 2020 beduidend ruimer geworden, terwijl voor andere beroepsgroepen het tegenovergestelde geldt. Dat gezegd hebbende, is de arbeidsmarktspanning voor veel beroepsgroepen in de sector Creatieve industrie nog steeds hoog in het eerste kwartaal van 2020. Dit geldt vooral voor de technische creatieve beroepen. Voor veel beroepsgroepen binnen de sector Creatieve industrie is het aantal werkzoekenden zo laag dat geen betrouwbare spanningsindicator kan worden berekend.

In arbeidsmarktregio Zwolle is voor de beroepsgroep *software- en applicatieontwikkelaars* de spanning op de arbeidsmarkt tussen het eerste kwartaal van 2018 en het eerste kwartaal van 2020 toegenomen. Deze beroepsgroep is tevens het meest gewild. Voor de beroepsgroepen *timmerlieden* en *hoveniers, tuinders en kwekers* nam de krapte in dezelfde periode het meest af. *Grafisch vormgevers en productontwerpers* kennen de meest ruime arbeidsmarkt.

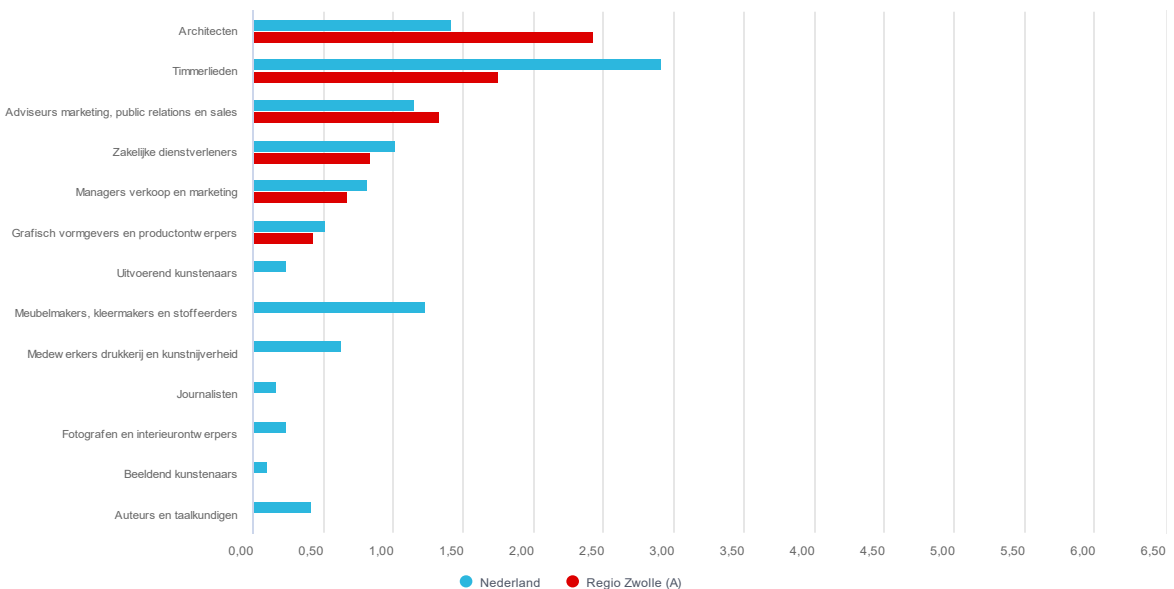
Figuur 8.2 Spanningsindicator naar beroepsgroep, Nederland

Bron: UWV

Op nationaal niveau zien we een soortgelijk beeld, hoewel de verschillen tussen 2018 en 2020 doorgaans minder groot zijn dan in arbeidsmarktregio Zwolle. Dit komt omdat de tekorten voor een bepaalde beroepsgroep in de ene regio (deels) kunnen worden opgevangen met het aanbod van arbeidskrachten uit andere regio's.

Figuur 8.3 Spanningsindicator naar beroepsgroep, arbeidsmarktregio Zwolle en Nederland, 2020 kwartaal 1

Bron: UWV

Arbeidsmarktregio Zwolle volgt in grote lijnen de landelijke trend: als de landelijke arbeidsmarkt krap/ruim is, is de regionale arbeidsmarkt doorgaans ook krap, dan wel ruim. Het grootste verschil is te zien voor de beroepsgroep *architecten*, waarvan de krapte in arbeidsmarktregio Zwolle hoger is dan die in Nederland als geheel, en beroepsgroep

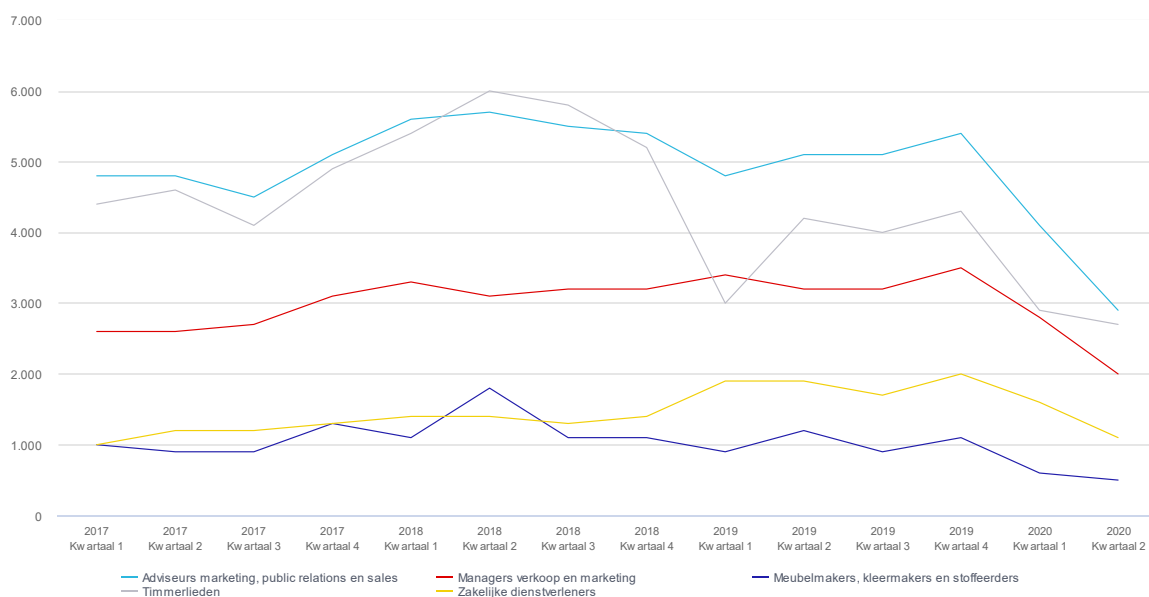
timmerlieden, waarvoor de arbeidsmarkt in arbeidsmarktregio Zwolle ruimer is dan die in Nederland als geheel.

VACATURES

De afgelopen jaren zijn de personeelstekorten in snel tempo toegenomen. De krapte op de arbeidsmarkt houdt tot het vierde kwartaal van 2019 aan, maar neemt sterk af in het eerste kwartaal van 2020. De onderstaande tekst kan samenvattend zijn.

Het aantal openstaande vacatures in de sector Creatieve industrie in Nederland stijgt in het eerste kwartaal van 2019 naar 1.900 openstaande vacatures, maar neemt vervolgens tot het eerste kwartaal van 2020 af naar 1.200.

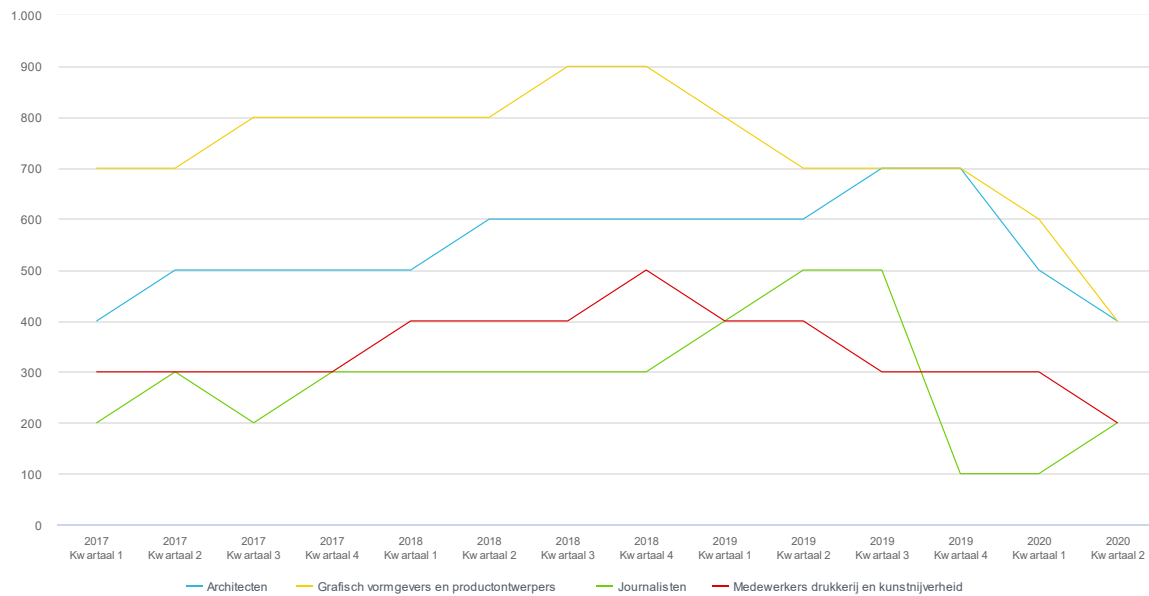
Figuur 9.1 Openstaande vacatures in de sector Creatieve industrie, arbeidsmarktregio Zwolle

Bron: UWV

De afname van het aantal vacatures vanaf het eerste kwartaal van 2020 wordt vrijwel volledig veroorzaakt door corona, en zichtbaar in vrijwel alle regio's, sectoren en beroepsgroepen. De afname van het aantal vacatures in de sector Creatieve industrie is relatief bescheiden t.o.v. andere sectoren. Hou www.arbeidsmarktinzicht.nl in de gaten voor de meest actuele trend.

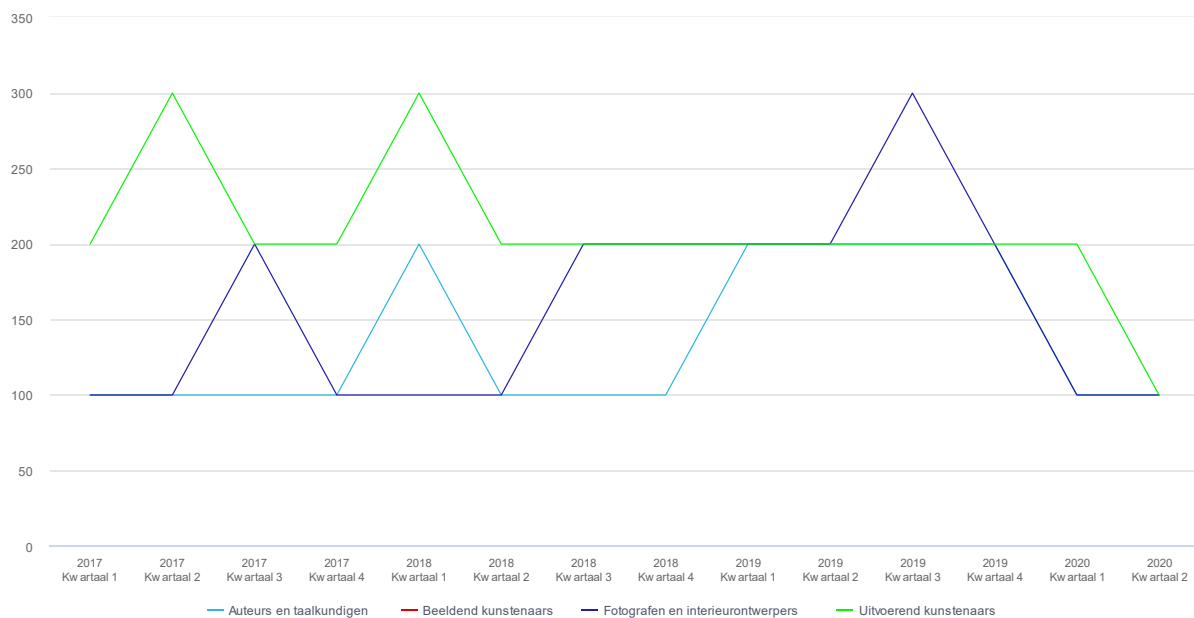
Figuur 9.2 Openstaande vacatures in de sector Creatieve industrie, arbeidsmarktregio Zwolle

Bron: UWV

Zowel in figuur 10.2 als 10.3 zijn een aantal beroepsgroepen afwezig. Dit heeft er mee te maken dat de aantallen door het UWV worden afgerond op honderdtallen. Alle beroepsgroepen met minder dan 51 vacatures worden in dit geval dus weggelaten.

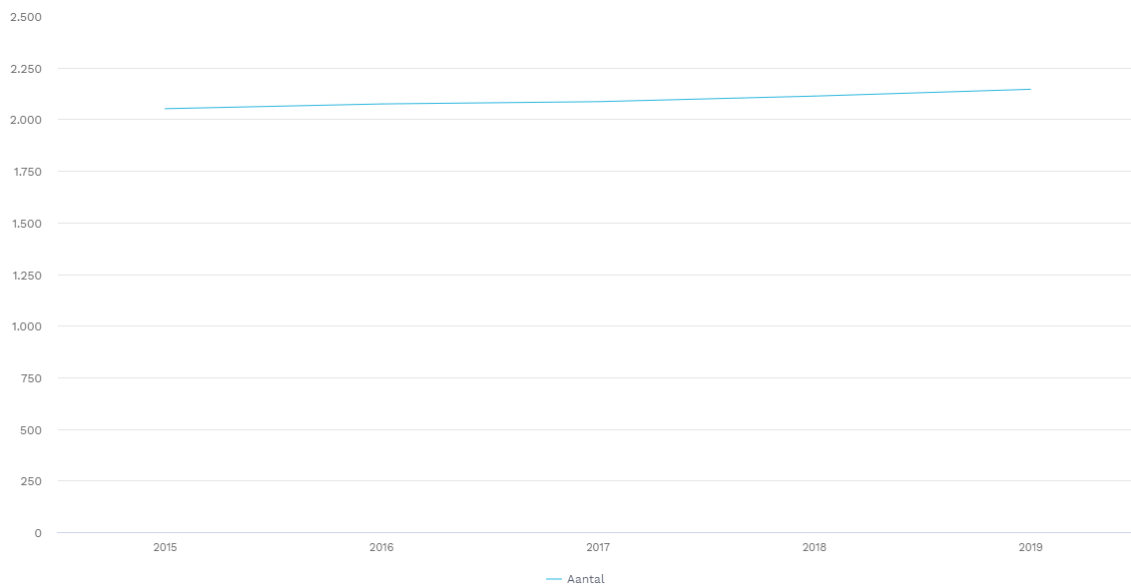
Figuur 9.3 Openstaande vacatures in de sector Creatieve industrie, arbeidsmarktregio Zwolle

Bron: UWV

DEELNAME OPLEIDINGEN

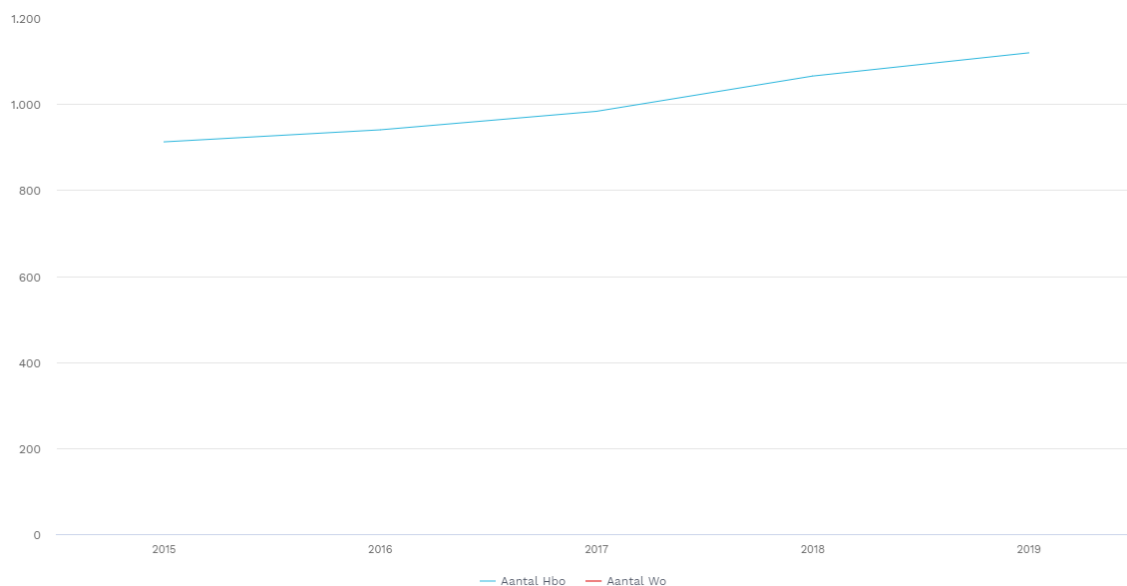
Figuur 10.1 Deelnemers creatieve mbo-opleidingen woonachtig in arbeidsmarktregio Zwolle

Bron: DUO

Het aantal studenten aan creatieve mbo-opleidingen is tussen 2015 en 2019 in arbeidsmarktregio Zwolle met 94 toegenomen en men verwacht dat deze toename tot 2023 aanhoudt. Met het oog op de coronacrisis is het echter de vraag in hoeverre deze trend doorzet. Als toekomstige mbo-studenten horen dat er in de Creatieve industrie geen werk te vinden is, zullen ze waarschijnlijk minder snel geneigd zijn om een opleiding in deze richting te kiezen.

Figuur 10.2 Deelnemers aan creatieve hbo- en wo-opleidingen in arbeidsmarktregio Zwolle

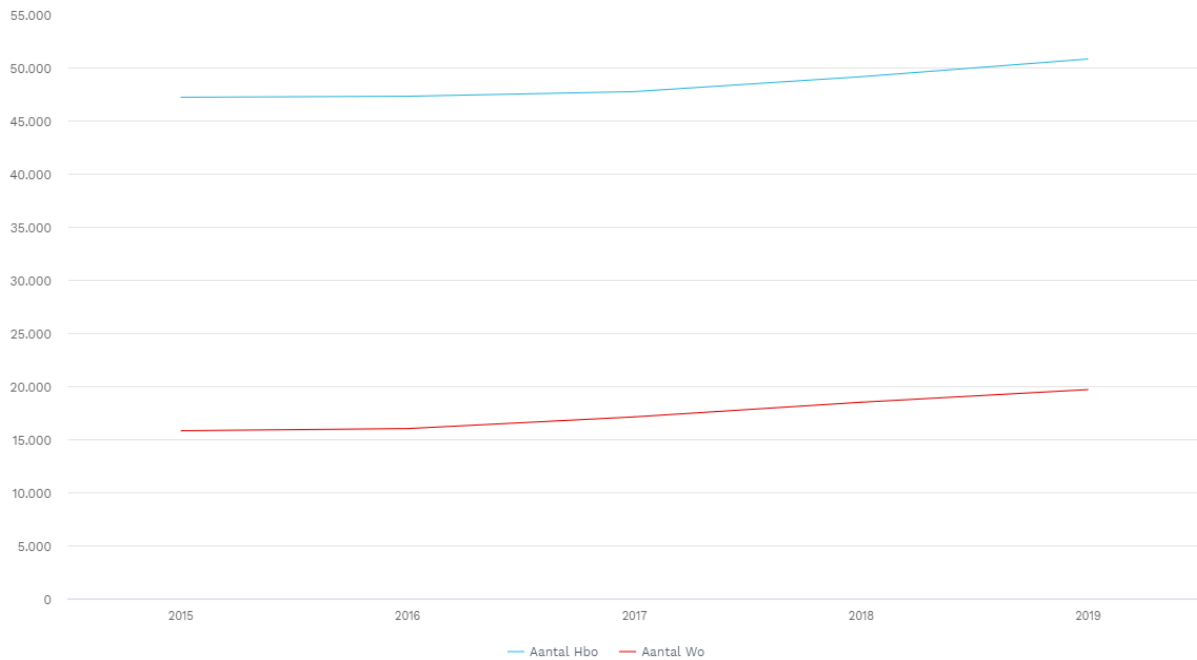

Bron: DUO

Het aantal hbo-studenten die studeerden in de Creatieve industrie aan een onderwijsinstelling gevestigd in arbeidsmarktregio Zwolle steeg in de afgelopen jaren. In arbeidsmarktregio Zwolle wordt geen wo-opleiding binnen de Creatieve industrie aangeboden.

Figuur 10.3 Deelnemers aan creatieve hbo- en wo-opleidingen in Nederland

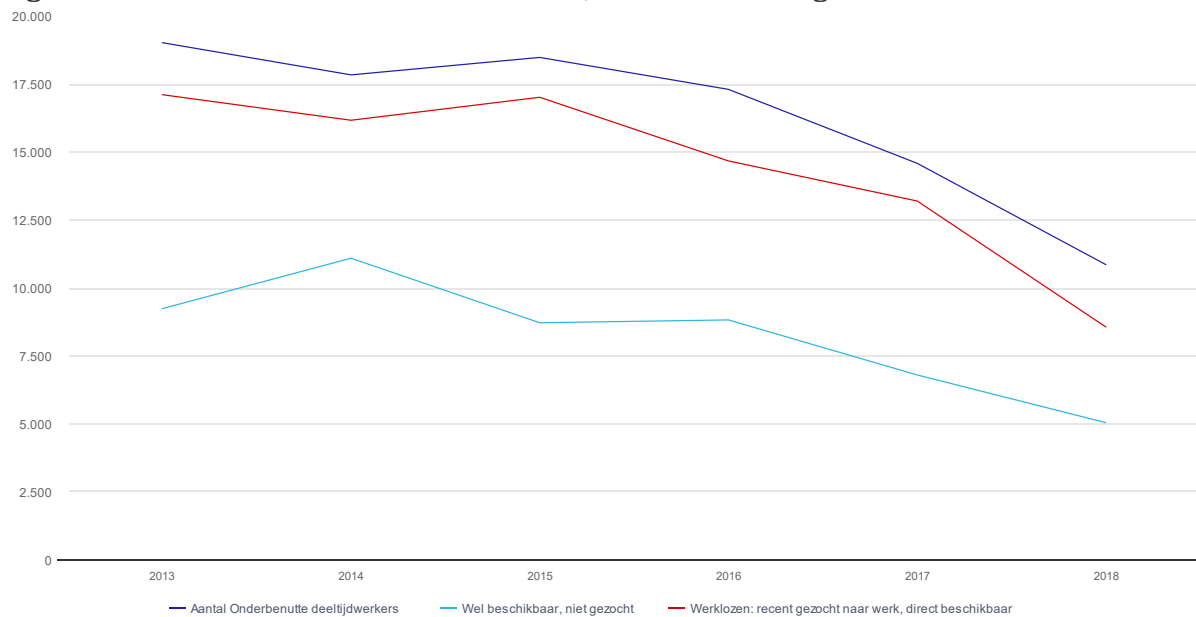

Bron: DUO

Voor het aantal hbo-studenten in de Creatieve industrie in heel Nederland is hetzelfde patroon zichtbaar als voor arbeidsmarktregio Zwolle specifiek. Ook het aantal wo-studenten binnen de Creatieve industrie is de afgelopen jaren toegenomen.

ONBENUT ARBEIDSPOTENTIEEL

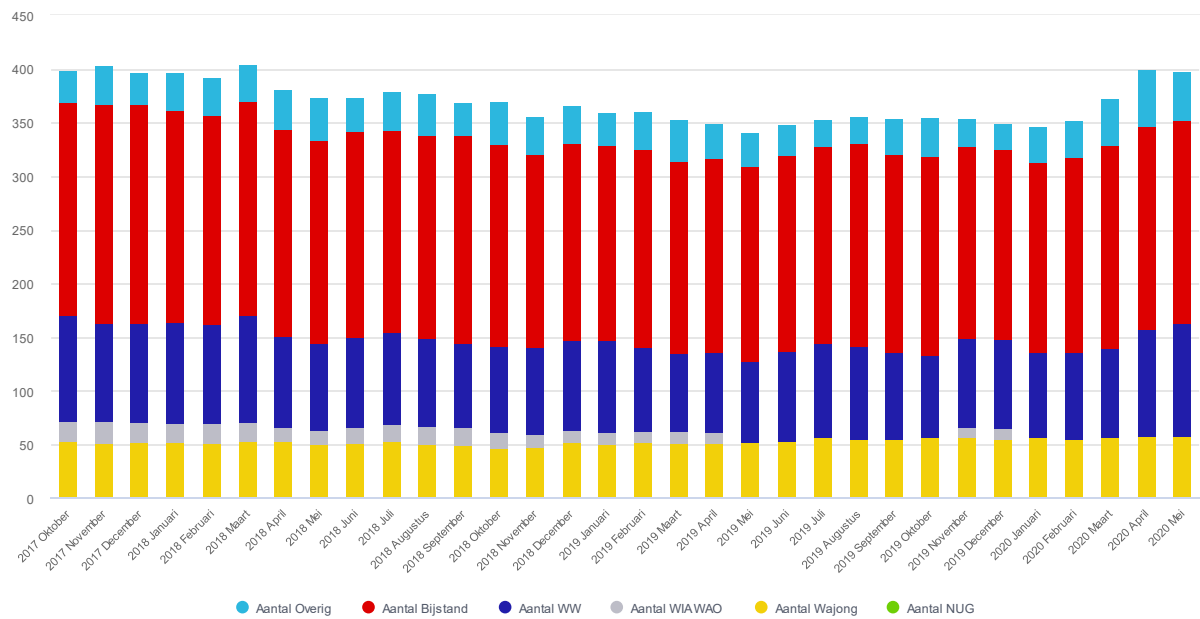
Figuur 11 Personen beschikbaar voor werk, arbeidsmarktregio Zwolle

Bron: CBS microdata

Het aantal mensen in arbeidsmarktregio Zwolle dat beschikbaar is voor werk, neemt sinds 2013 af. Dit geldt met name voor werklozen. Van de personen die geen betaald werk hebben en hiervoor beschikbaar zijn, was in 2018 in arbeidsmarktregio Zwolle 43 procent laag opgeleid, 41 procent middelbaar opgeleid en 16 procent hoogopgeleid. Het is lastig te zeggen hoeveel van deze personen de competenties hebben die nodig zijn om in de sector Creatieve industrie te kunnen werken. Een dergelijke analyse zou mogelijk zijn met bijvoorbeeld www.skillsinzicht.nl.

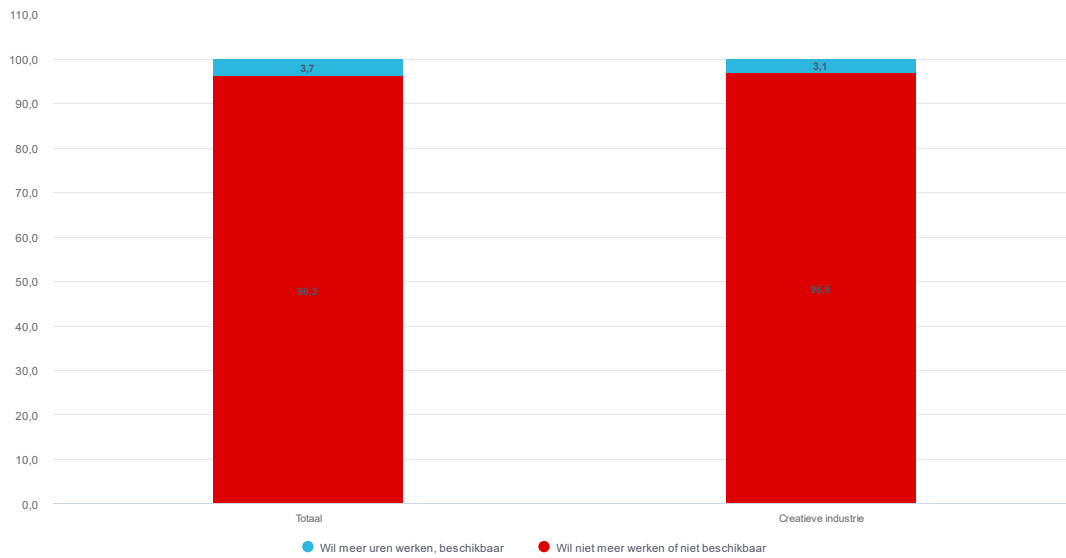
Figuur 12 Geregistreerde werkzoekenden zonder dienstverband, met achtergrond in creatieve en taalkundige beroepen, arbeidsmarktregio Zwolle

Bron: UWV

Vanaf februari 2020 steeg het aantal mensen met een uitkering en sinds de coronacrisis is deze stijging nog sterker geworden. Dit kwam vooral door een toename van het aantal mensen met een WW-uitkering. Hoewel het aantal uitkeringen in april en mei relatief gelijk is gebleven, is het te vroeg om aan te nemen dat deze trend zich voortzet. Door de toename van het aantal coronabesmettingen heeft de regering immers strengere maatregelen afgekondigd, die weer van invloed kunnen zijn op de uitkeringen binnen deze beroepen.

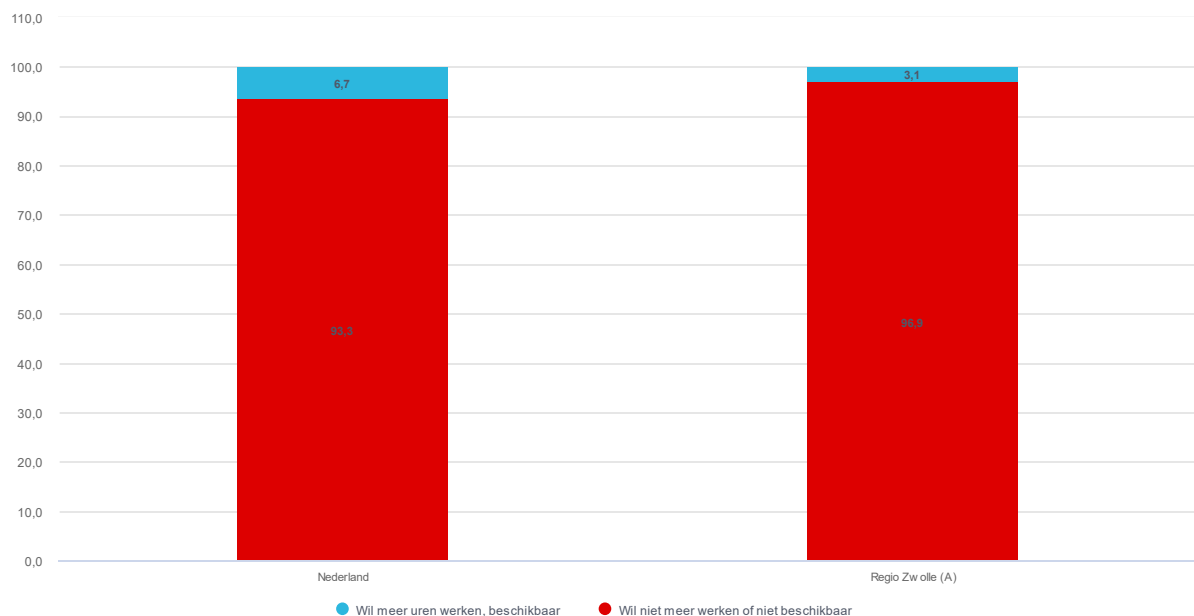
Figuur 13.1 Werkenden, naar wens om meer uren te werken, arbeidsmarktregio Zwolle, totaal en sector Creatieve industrie, 2019

Bron: CBS microdata

Er is relatief weinig ruimte om personeelstekorten te verhelpen door bestaande werknemers voor meer uren in te zetten. De meeste werkenden (96%) willen namelijk niet meer uren werken.

Figuur 13.2 Werkenden in de sector Creatieve industrie, naar wens om meer uren te werken, Nederland en arbeidsmarktregio Zwolle, 2019

Bron: CBS microdata

Landelijk is er meer ruimte om personeelstekorten te verhelpen door bestaande werknemers voor meer uren in te zetten. Landelijk en in arbeidsmarktregio Zwolle is dit verschil 4 procentpunt.

Appendix A – SBI-subsectoren

Subsectornaam	SBI-code
Drukkerijen van dagbladen	1811
Drukkerijen van boeken e.d.	18121
Drukkerijen van tijdschriften	18122
Drukkerijen van reclame	18123
Drukkerijen van verpakkingen	18124
Drukkerijen van formulieren	18125
Overige drukkerijen (rest)	18129
Prepress- en premedia-activiteiten	1813
Grafische afwerking en overige activiteiten verwant aan de drukkerij	1814
Reproductie van opgenomen media	1820
Uitgeverijen van boeken	5811
Uitgeverijen van kranten	5813
Uitgeverijen van tijdschriften	5814
Overige uitgeverijen (niet van software)	5819
Uitgeverijen van computerspellen	5821
Productie van films (geen televisiefilms)	59111
Productie van televisieprogramma's	59112
Facilitaire activiteiten voor film- en televisieproductie	5912
Distributie van films en televisieproducties	5913
Bioscopen	5914
Maken en uitgeven van geluidsopnamen	5920
Radio-omroepen	6010
Televisie-omroepen	6020
Architecten (geen interieurarchitecten)	71111
Interieurarchitecten	71112
Reclamebureaus	7311
Handel in advertentieruimte en -tijd	7312
Communicatie- en grafisch ontwerp	74101
Industrieel en productontwerp	74102
Interieur- en ruimtelijk ontwerp	74103
Fotografie	74201
Kunstzinnige vorming van amateurs (geen dansscholen)	85522
Beoefening van podiumkunst	90011
Producenten van podiumkunst	90012
Circus en variété	90013
Dienstverlening voor uitvoerende kunst	9002
Schrijven en overige scheppende kunst	9003
Theaters en schouwburgen	90041
Evenementenhallen	90042
Kunstuitleencentra	91012
Overige culturele uitleencentra en openbare archieven	91019
Musea	91021
Kunstgalerieën en -expositieruimten	91022

ETIL RESEARCH GROUP

ArbeidsmarktInZicht.nl